

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Навчально-науковий Інститут мистецтв

Кафедра музичної україністики та народно-інструментального мистецтва

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ІСТОРІЯ ВИКОНАВСТВА, ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА ГРИ
НА НАРОДНИХ ІНСТРУМЕНТАХ**

Освітня програма – Інструментально-виконавське мистецтво

Спеціальність 025 Музичне мистецтво

Галузь знань 02 Культура і мистецтво

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 8 від 16 січня 2024 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Історія, теорія та методика виконавства
Викладач (і)	доц. Гулянич Ю. М., доц. Князєв В. Ф.
Контактний телефон викладача	0509804342 Князєв В. Ф. 0979456824 Гулянич Ю. М.
E-mail викладача	yurii.hulianych@pnu.edu.ua vlad.kniazev@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	180 год., 6 кредитів ECTS
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	

2. Анотація до навчальної дисципліни

Одне з найважливіших завдань українських вищих музичних навчальних закладів полягає в підготовці висококваліфікованих фахівців, здатних до виконавської та педагогічної діяльності. З цією метою у вищих навчальних закладах, де здійснюється підготовка фахівців за спеціальністю “Музичне мистецтво”, у навчальні плани введено курс “Історія, теорія та методика виконавства”, якому належить важлива роль у циклі спеціальних дисциплін.

Досвід роботи українських вищих навчальних музичних закладів показав, що підготовка студентів до педагогічної діяльності не може обмежуватися ознайомленням з такими суто методичними проблемами навчання, як визначення музично-виконавських здібностей дітей, методика проведення уроку на різних етапах навчання, принципи роботи над вивченням музичних творів тощо. Успіх педагогічної роботи залежить ще й від засвоєння теоретичних основ скрипкового виконавства, які охоплюють питання аналізу природи скрипково-технічних прийомів, форми пристосування до них організму людини, процесу планомірного розвитку окремих сторін музичних здібностей і музичного мислення вихованців у зв'язку з опануванням специфіки інструменту.

Отже, сформований фахівець у галузі музичного мистецтва мусить знати історію виконавського мистецтва, орієнтуватися у виконавських та композиторських стилях. Він також повинен розуміти, якою має бути методика навчання і чого саме треба навчати. Якщо випускник матиме виразне уявлення не лише про можливі шляхи навчання, а й про цілі, на досягнення яких повинні бути спрямовані його зусилля, то це допоможе йому вести педагогічну роботу творчо і цікаво.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Мета курсу: дати студентам теоретичні знання та прищепити відповідні практичні навички, потрібні для їхньої майбутньої виконавської та педагогічної діяльності. Розглянути коло питань, пов'язаних з історією виконавства, проведенням уроку із фаху на різних етапах навчання, з особливостями роботи над інструктивним матеріалом та музичними творами різних форм і жанрів.

Цілі курсу:

- знати історичні закономірності формування виконавства на народних інструментах (баян-акордеон, бандура, цимбали, гітара);
- знати основний репертуарний спектр різних виконавських напрямів народно-інструментальної музики;
- здійснювати аналіз явищ сучасного мистецтва як соціокультурного феномена в історичному ракурсі;
- особливості відтворення виконавських стилів у специфіці звуку, ритму, динаміки, фразування у творах різних жанрів, форм;
- форми і різновиди сучасного народно-інструментального виконавства;
- інструментальний сольний репертуар для окремих народних інструментів;
- аналізувати і практично ідентифікувати зразки різноманітних виконавських стилів і напрямів;
- дати аналіз конкретних музичних творів з точки зору їх жанрово-стильових рис, музичної форми, мовно-виражальних засобів;
- зробити цілісний аналіз конкретного прикладу виконання солістом музичного твору (на основі нотного тексту і аудіо чи відео запису);
- визначити основні риси виконавського стилю соліста-музиканта, пов'язуючи їх з епохою, композиторським стилем, традиціями народно-інструментальної гри.
- ознайомити із психофізіологічними особливостями формування виконавської майстерності;
- вивчення методики проведення уроку на різних етапах навчання;
- оволодіння теоретичними основами виконавства на народних інструментах, які охоплюють питання аналізу природи специфічних технічних прийомів, процесу планомірного розвитку окремих сторін музичних здібностей та музичного мислення учнів у поєднанні із опануванням специфікою інструменту;
- опанувати методи опрацювання музичного матеріалу;
- знати особливості роботи над інструктивним матеріалом;
- оволодіння основними етапами роботи над музичним твором.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 1. Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 2. Здатність розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності.

ЗК 8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 9. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 15. Здатність до шанобливого й дбайливого ставлення до історичної спадщини і культурних традицій.

Фахові компетентності спеціальності (ФК)

ФК 3. Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності.

ФК 4. Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.

ФК 5. Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.

ФК 6. Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.

ФК 7. Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.

Програмні результати навчання

ПР 3. Демонструвати різні методики удосконалення виконавської діяльності.

ПР 5. Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію.

ПР 8. Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.

ПР 13. Вміти здійснювати педагогічну діяльність.

ПР 14. Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.

ПР 15. Використовувати на професійному різних методів та прийомів викладання гри на інструменті.

Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни	
Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	60
семінарські заняття / практичні / лабораторні	30
самостійна робота	90

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
I-IV	<u>025 Музичне</u> <u>МИСТЕЦТВО</u>	I - II	Нормативний

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	лекції	Практичні/ семінарські заняття	самостійна робота
Тема 1. Мета і завдання. Принципи побудови курсу та його структура.	2		4
Тема 2. Історичний огляд системи народно-інструментального виконавства і освіти в Україні.	4		6
Тема 3. Академізація виконавства на народних інструментах в ХХ ст	4	2	6
Тема 4. Сучасні школи гри на народних інструментах в Україні	4		4
Тема 5. Конкурси та фестивалі, як провідний засіб розвитку виконавства на народних інструментах.	4	2	6
Тема 6. Особливості інтерпретації музичних стилів у народно-інструментальному виконавстві.	2	6	6
Тема 7. Інтерпретація автентичних фольклорних зразків для сучасних народних інструментів.	4	2	4
Тема 8. Основні виконавські напрями гри на бандурі в Україні та діаспорі, їх характеристика	2		6
Тема 9. Особливості виконавського стилю цимбалістів: національні традиції та світовий мистецький досвід	4	2	4
Тема 10. Виконавське мистецтво гітаристів України та зарубіжжя.	2	2	4
Тема 11. Формування акордеонно-баянного мистецтва в Україні та за кордоном.	4	2	6
Тема 12. Сучасний інструментарій. Формування сольного та ансамблевого виконавства на народних інструментах.	4	2	4
Теорія та методика виконавства			
Тема 1. Виконавська техніка	2		2
Тема 2. Психофізіологічні основи виконавської техніки. Виховна робота викладача в класі спеціального інструмента.		2	2
Тема 3. Методи опрацювання музичного матеріалу	2		2
Тема 4. Етапи роботи над музичним твором	2		2

Тема 5. Музична пам'ять	2		2
Тема 6. Підбір програми та початкове ознайомлення з твором	2		2
Тема 7. Підбір раціональної аплікатури		2	2
Тема 8. Щоденна послідовність роботи. Поділ твору на фрагменти, робота над ними.	2		2
Тема 9. Типи фрагментів. Опрацювання повільних фрагментів.		2	2
Тема 10. Робота над віртуозними фрагментами.		2	2
Тема 11. Робота в передконцертний період.	2		1
Тема 12. Проблема сценічного хвилювання. Концертні виступи.	2		1
Тема 13. Перекладення та транскрипції у формуванні виконавської техніки музиканта-виконаця.		4	

5. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	
Вимоги до письмових робіт	У письмовій контрольній роботі розглядаються питання, опрацьовані на лекціях та самостійно. Їх проведення дозволяє оцінити якість засвоєння студентами теоретичного матеріалу. Контрольна робота виконується у формі письмових теоретичних питань. Оцінюється від 1 до 10 балів.
Семінарські заняття	немає
Умови допуску до підсумкового контролю	Опрацювання матеріалу курсу. Усні відповіді на практичних заняттях.
Підсумковий контроль	Екзамен. Комбінована форма здачі.

6. Політика навчальної дисципліни

Політика курсу спрямована на те, щоб забезпечити студентам відповідні знання, уміння та навички, які дозволять їм якісно та фахово проводити музично-творчу діяльність. Особлива увага звертається на розвиток професійних якостей, самовдосконалення, розвитку аналітичного мислення та організаторських здібностей.

У взаємовідносинах «викладач–студент» провідними є загальні морально-етичні принципи та правила поведінки, відповідно до Кодексу честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», ухваленого Конференцією трудового колективу ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» 29 грудня 2015 року.

Відвідування занять.

Пропуски здійснюються у вигляді відпрацювання (здачі) практичних занять, підготовки індивідуальних творчих завдань (проєктів, презентацій, рефератів) та опрацюванні літератури із лекційного курсу

Неформальна освіта:

Неформальна освіта регулюються Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (Редакція 3) (введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.)

<https://nmv.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

Рекомендована література

1. Алексеев І. Викладання гри на баяні. Основи методики. К., Образотворче мистецтво, 1957.
2. Баран Т. Коментарі. Цимбаліст Тарас Баран. Львів: Кобзар, 2001. С. 74-92.
3. Баран Т. Світ цимбалів. Львів: Світ, 1999. 88 с.
4. Баран Т. Цимбали та музичний професіоналізм. Підручник. Львів: Афіша, 2008. 224 с.
5. Баран Т.М. Концертні цимбали: історико-теоретичний та методологічно-виконавський підходи: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мистецтвознавства: спец. 17.00.03 "Музичне мистецтво" Київ, 2003. 20 с.
6. Барсова І. Книга про оркестр. Вид. 2-е. К.: Музична Україна, 1988. 160 с.
7. Білоус В. Психологічні аспекти формування виконавської художньої майстерності. Київ. : ДАКККіМ, 2009. 150 с.
8. Брояко Н. Теоретичні аспекти виконавської техніки бандуриста. Івано-Франківськ : Обласна друкарня, 1997. 150 с.
9. Бурдин І. Пьесе де концерт пентру цамбал. Кишиневу: Катя Молдовеняскэ, 197. 48 с.
10. Ваврик О. Кобзарські школи в Україні. Тернопіль : Збруч, 2006. 223 с.
11. Ващенко Г. "Загальні методи навчання". Підручник для педагогів. Видання перше. К.: Українська Видавнича Спілка, 1997. 441 с.
12. Водяний Б.О. Народна інструментальна музика Західного Поділля: проблема еволюції традиційних форм музикування: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мистецтвознавства: спец. 17.00.02 "Музичне мистецтво". К., 1993. 19 с.
13. Воеводин В. Пособие для руководителя студенческого оркестра народных инструментов. К. : Гос. метод. центр учеб. заве-дений к-ри и ис-в, 2003. 143 с.
14. Гайденок А.П. Інструментознавство та основи теорії інструментування: Підручник. Х. : Майдан, 2010. 156 с.
15. Грица С. Видатний дослідник фольклору Слов'янщини // Фольклор у просторі і часі: вибрані статті. Тернопіль: Астон, 2000. С. 179-192.
16. Грица С. Проблеми репрезентації фольклору на святі народної творчості. // Трансмісія фольклорної традиції: Етномузикологічні розвідки. Київ-Тернопіль: Астон, 2002. С. 205-217.
17. Гулянич Ю. Коментар. Богдан Котюк. Two «Domeniko-sonate in D & in C» for 2 cimbalom. Львів: Афіша, 2007. С. 16-41.
18. Гуменюк А. Українські народні музичні інструменти. К.: Наук. думка, 1967.
19. Гуменюк А. Українські народні музичні інструменти, інструментальні ансамблі та оркестри. К.: Муз. Україна, 1959.
20. Гуцал В. Грає оркестр українських народних музичних інструментів. К. : Мистецтво, 1978. 168 с.
21. Давидов М. А. Київська академічна школа народно-інструментального мистецтва // Матеріали Другої Всеукраїнської науово-практичної конференції «Актуальні напрямки

- розвитку академічного народно-інструментального мистецтва». К., 20 – 27 березня, 1998. С. – 1 1.
22. Давидов М. А. Осмислення українського генія // Укр. муз. газета. 2000. – № 2. С. 5.
  23. Давидов М. А. Проблеми розвитку академічного народно-інструментального мистецтва в Україні: Збірник статей. К.: Видавництво ім. Олени Теліги, 1998. 207 с.
  24. Давидов М. А. Провесінь талановитої молоді // Укр. муз. газета. 2000. № 2. С. 2.
  25. Давидов М. А. Ритмодинаміка виконавського інтонування на баяні (акордеоні). Музичне виконавство. Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського. К. : 2004. Вип. 40. С. 9–17.
  26. Давидов М. А. Теоретичні основи формування виконавської майстерності баяніста. Навчальний посібник для вищ. муз. навч. закладів. К.: Муз. Україна, 1997. 240 с.
  27. Давидов М. Історія виконавства на народних інструментах (Українська академічна школа). К.; НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2005. 419 с.
  28. Давидов М. Київська академічна школа народно-інструментального мистецтва: посібник. : НМАУ, 1998. 224 с.
  29. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: Навчальний посібник К.: Академвидав, 2004. 352 с.
  30. Дмитрук І. І. Бандурні переклади в контексті академічного виконавства. Академічне народно-інструментальне мистецтво та вокальні школи Львівщини: Збірник матеріалів науково-практичної конференції. Дрогобич: Коло, 2005. С. 73–78.
  31. Дrajниця Л. Оригінальний репертуар оркестрів народних інструментів УРСР (1930 – 1970 рр.). Л., 1982. 39 с.
  32. Дутчак В. Аранжування для бандури. Навчально-методичний посібник для студентів. Івано-Франківськ, 2001. 90 с.
  33. Дутчак В. Бандурне мистецтво діаспори. Проблеми виконавства. Мистецтвознавчі записки. К., 2004. Вип. 5. С. 22–29.
  34. Дутчак В. Бандурне мистецтво українського зарубіжжя як національно-культурний феномен ХХ – початку ХХІ століть. Вісник Львівського університету. Серія мист–во. Вип. 16. Ч. 2. С. 34–47.
  35. Дутчак В. Г. Бандурне мистецтво українського зарубіжжя : монографія. Івано-Франківськ : Фоліант, 2013. 488 с.
  36. Дутчак В. Динаміка конструкції бандури в Україні та діаспорі // Мистецтвознавство. Вісник Прикарпатського університету. – В. VI. Івано-Франківськ: Плай, 2004. С. 157-167.
  37. Дутчак В. Професійні засади бандурного мистецтва // Бандура. 1997. № 59-60.
  38. Єргієв І. Артистичний універсум музиканта-інструменталіста кінця ХХ – початку ХХІ століття: дис. ... доктора мистецтвознавства : спец. 17.00.03 – Музичне мистецтво / Єргієв Іван Дмитрович. К., 2016. 454 с. Режим доступу до джерела: <http://knmau.com.ua/wp-content/uploads/2016/08/20160913-dysertatsiya-yerhiev.pdf>
  39. Жеплинський Б. Коротка історія кобзарства в Україні. Львів: Край, 2000. 195 с.
  40. Іваницький А. Українська народна музична творчість. К.: Муз. Україна, 1990. 336 с.
  41. Іваницький А. Українська народна музична творчість: навч. посіб. / під ред. М. Поплавського / М-во культури і мистецтв України; КНУКіМ. – [2-е вид., допрацьоване]. К. : Музична Україна, 1999. 222 с.
  42. Іванов Є. Акордеонно-баянне мистецтво України // Музичне виконавство. Науковий вісник. — Книга 4. Випуск 5. К., 2000. С. 25—36.
  43. Іванов Є. О. Академічне баянно-акордеонне мистецтво на Україні (історичний аспект): Музичне мистецтво: Автореферат дисертації на зд. наук. ст. канд. мистецтвознавства. К., 1995.
  44. Іванов Є. О. Кафедра народних інструментів НМАУ як осередок професійно-

- академічного акордеонно-баянного мистецтва // Матеріали Другої Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні напрямки розвитку академічного народно-інструментального мистецтва». К., 20 – 27 березня, 1998. С. 41—44.
45. Іванов П. Оркестр українських народних інструментів. К. : Музична Україна, 1981. 110 с.
  46. Кирдан Б., Омельченко А. Народні співці-музиканти на Україні. К.: Музична Україна, 1980. 181 с.
  47. Князев В. Ф. Сценічне хвилювання у концертній діяльності виконавця. Вісник Прикарпатського університету. Мистецтвознавство. Івано-Франківськ: Плай. 2001. Вип. III. С.41-49.
  48. Князев В. Ф. Теоретичні основи виконавської підготовки баяніста- акордеоніста. Навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2010. 211 с.
  49. Князев В. Ф. Відображення художньо-виконавських та педагогічних поглядів В. Безфамільнова у його науково-методичних працях. Актуальні проблеми народно-інструментального виконавства в Україні: історія і сучасність : Збірник наукових праць Рівненського державного гуманітарного ун-ту. Рівне, 2017. С. 47–56.
  50. Князев В. Ф. Твори малої форми у баянному доробку Ф. Анжеліса (аспекти виконавської інтерпретації). Актуальні проблеми народно-інструментального виконавства в Україні: історія і сучасність : Збірник наукових праць Рівненського державного гуманітарного ун-ту. Рівне, 2019. С. 142–150.
  51. Кодаї З., Харі Янош. Симфонічна сюїта: Партитура. К.: Муз.Україна, 1985. 144 с.
  52. Колесса Ф. Мелодії українських народних дум. К.: Наукова думка, 1969. 591 с.
  53. Колесса Ф. Музикознавчі праці / Упоряд. та комент. С.І.Грици. К.: Наукова думка, 1970. 592 с.
  54. Комаренко В. Український оркестр народних інструментів. К.: Держ. в-во обр. м-ва і муз. л-ри УРСР, 1960. 83с.
  55. Конопленко-Запорожець П. Кобза і бандура. Вінніпег, Канада, 1963. 167 с.
  56. Концертні твори для цимбалів: Навч. посібник // Костенко О. (автор перекладень та методичних коментарів) Харків: ОНМЦПК, 2007. 121 с.
  57. Краці баяністи України // Музика. 1979. — № 5. С. 28.
  58. Кречун В., Сырбу В. Методэ де цамбал. Кишинэу: Литература артистикэ, 1982. 164 п.
  59. Кужелев Д. О. Актуальні проблеми виконавства баяністів (80—90-і рр.) // Матеріали Другої Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні напрямки розвитку академічного народно-інструментального мистецтва». К., 20 – 27 березня, 1998. С. 58 – 59.
  60. Кужелев Д. О. Баянне виконавство в музичній культурі 70—90-х років // Музичне виконавство. Науковий вісник. – Книга 4. – Випуск 5. К., 2000. С. 48 – 57.
  61. Кужелев Д. О. Перспективи зростання // Музика. 1984. – № 4. С. 19 – 20.
  62. Мельничук С. Концертні твори для цимбалів: Науково-методичний посібник. Рівне: РДГУ, 2007. 160 с.
  63. Мокрогуз І. Аплікатура бандуриста ХХ ст., як основа формування виконавської техніки. Тези регіональної науково-практичної конференції. Івано-Франківськ, 2007. С. 57–59.
  64. Мокрогуз І. Аплікатурні принципи Львівської бандурної школи (на матеріалі творчості Оксани Герасименко). Вісник Прикарпатського університету. Івано-Франківськ : ВДВ ЦІТ, 2008. В. XII–XIII. С. 250–253.
  65. Незовибатько О. Школа гри на українських цимбалах. К.: Мистецтво, 1966. 301 с.
  66. Попічук Д. Концертні твори для цимбал і фортепіано. К.: Муз. Україна, 1981. 63 с.
  67. Черноіваненко А. Д. Фактура у визначенні речовності в баянному мистецтві композиторської і виконавської творчості. Музичне виконавство. Кн. 6. Науковий вісник

Викладачі

доц. Гулянич Ю. М.

доц. Князєв В. Ф.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Історія, теорія та методика виконавства
Рівень вищої освіти	бакалавр
Викладач (-і)	Волощук Юрій Іванович
Контактний телефон викладача	+380997452710
Е-mail викладача	yurii.voloshchuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний
Обсяг дисципліни	180 год., 6 кредитів ECTS
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	
2. Анотація до курсу	
<p>Одне з найважливіших завдань українських вищих музичних навчальних закладів полягає в підготовці висококваліфікованих фахівців, здатних до виконавської та педагогічної діяльності. З цією метою у вищих навчальних закладах, де здійснюється підготовка фахівців за спеціальністю “Музичне мистецтво”, у навчальні плани введено курс “Історія, теорія та методика виконавства”, якому належить важлива роль у циклі спеціальних дисциплін.</p> <p>Теоретичні положення курсу методики ґрунтуються на досвіді майстрів української скрипкової школи й на педагогічних досягненнях кращих представників європейського скрипкового мистецтва минулого та сучасності. Вивчаючи історичні аспекти становлення скрипкових шкіл, висвітлюючи основні принципи викладання гри на скрипці, вони дають студентам загальне спрямування в їхній педагогічній та виконавській практиці, допомагають аналізувати й узагальнювати власні педагогічні навички.</p> <p>Досвід роботи українських вищих навчальних музичних закладів показав, що підготовка студентів до педагогічної діяльності не може обмежуватися ознайомленням з такими суто методичними проблемами навчання, як визначення музично-виконавських здібностей дітей, методика проведення уроку на різних етапах навчання, принципи роботи над вивченням музичних творів тощо. Успіх педагогічної роботи залежить ще й від засвоєння теоретичних основ скрипкового виконавства, які охоплюють питання аналізу природи скрипково-технічних прийомів, форми пристосування до них організму людини, процесу планомірного розвитку окремих сторін музичних здібностей і музичного мислення вихованців у зв’язку з опануванням специфіки інструменту.</p>	

Отже, сформований фахівець у галузі музичного мистецтва мусить знати історію виконавського мистецтва, орієнтуватися у виконавських та композиторських стилях. Він також повинен розуміти, якою має бути методика навчання і чого саме треба навчати. Якщо випускник матиме виразне уявлення не лише про можливі шляхи навчання, а й про цілі, на досягнення яких повинні бути спрямовані його зусилля, то це допоможе йому вести педагогічну роботу творчо і цікаво.

3. Мета та цілі курсу

Метою викладання навчальної дисципліни “Історія, теорія та методика виконавства (струнно-смичкові інструменти)” є всебічне вивчення студентами вищих мистецьких навчальних закладів історії скрипкового мистецтва країн Європи; розвиток художнього кругозору студентів і їх здатності орієнтуватися в різноманітних стилях і напрямках в галузі скрипкового виконавства, педагогіки і творчості; вивчення широкого кола питань, пов’язаних з проведенням уроку зі спеціального інструменту (скрипка) на різних етапах навчання, з особливостями роботи над інструктивним матеріалом та музичними творами різних форм і жанрів.

Основними завданнями вивчення дисципліни “Історія, теорія та методика виконавства (струнно-смичкові інструменти)” є:

- знання основних етапів становлення та розвитку скрипкового мистецтва країн Європи;
- вивчення історії виникнення струнно-смичкових інструментів;
- ознайомлення з найбільш відомими європейськими школами скрипкового виконавства;
- досконале володіння матеріалом з історії скрипкового виконавства, педагогіки та творчості в Україні;
- ознайомлення з анатомо-фізіологічними особливостями виконавського апарату скрипаля;
- вивчення методики проведення уроку на різних етапах навчання;
- оволодіння теоретичними основами скрипкового виконавства, які охоплюють питання аналізу природи скрипково-технічних прийомів, форми пристосування до них організму людини, процесу планомірного розвитку окремих сторін музичних здібностей і музичного мислення учнів у зв’язку з опануванням специфіки інструменту;
- узагальнення загальномузичних та специфічних засобів фразування на скрипці;
- усвідомлення особливостей роботи над інструктивним матеріалом та художніми творами;

знання основних етапів роботи над музичним твором.

4. Результати навчання (компетентності)

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК1. Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК2. Здатність розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності.
- ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК9. Здатність до шанобливого й дбайливого ставлення до історичної спадщини і культурних традицій.
- ЗК14. Здатність до використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК15. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Фахові компетентності (ФК):

- ФК3. Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.
- ФК4. Здатність усвідомлювати взаємозв’язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.

- ФК5. Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.
- ФК6. Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.
- ФК7. Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності.
- ФК9. Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу.
- ФК10. Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.
- ФК11. Здатність оперувати професійною термінологією.
- ФК13. Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.
- ФК17. Здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології виконавської та педагогічної діяльності.
- ФК18. Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.

Програмні результати навчання (ПРН):

- ПРН2. Володіти методами та навичками оркестрової та ансамблевої гри, репетиційної роботи та концертних виступів.
- ПРН3. Демонструвати різні методи удосконалення виконавської діяльності.
- ПРН4. Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.
- ПРН6. Демонструвати спроможність до самостійного дослідження наукової проблеми в галузі музичного мистецтва та написання роботи відповідно до вимог, готовність дискутувати і аргументувати власну позицію.
- ПРН7. Володіти методами опрацювання музикознавчої літератури, узагальнення та аналізу музичного матеріалу, принципами формування наукової теми та розуміння подальших перспектив розвитку даної проблематики в різних дослідницьких жанрах.
- ПРН8. Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.
- ПРН12. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.
- ПРН13. Вміти здійснювати педагогічну діяльність.
- ПРН14. Використовувати на професійному рівні методи та прийоми викладання гри на інструменті.
- ПРН15. Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.
- ПРН17. Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	60
практичні / семінарські	30
самостійна робота	90

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/ вибірковий
I, IV	Музичне мистецтво	I - II	Нормативний

Тематика навчальної дисципліни

I семестр (Історія виконавства)

Тема	Кількість год.		
	Лекції	Практичні / семінарські заняття	Самостійна робота

Ознайомлення зі «Студентським путівником Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника».	2	1	3
Історія виникнення струнно-смичкових інструментів. Італійське скрипкове мистецтво XVI-XVIII століть. Творчість А.Кореллі, П.Локателлі, А.Вівальді,	4	2	6
Німецьке скрипкове мистецтво XVI-XVIII століть. Творчість Й.Баха. Австрійське скрипкове мистецтво XVI-XVIII століть. Скрипкова творчість В.Моцарта.	2	1	3
Польське та чеське скрипкове мистецтво XVI-XVIII століть.	2	1	3
Школа Паризької консерваторії XIX століття. Педагогічні та методичні здобутки Байо, Роде і Крейцера. Німецька скрипкова школа XIX століття. Виконавська та композиторська творчість Л.Шпора та Ф.Давида.	4	2	6
Бельгійська школа XIX століття та її зв'язок з французьким виконавським мистецтвом. Виконавська та композиторська творчість Ш.Берію, А.Вьєтана, Е.Ізаї.	2	1	3
Н.Паганіні – найвизначніший представник віртуозно-романтичного стилю.	2	1	3
Польська скрипкова школа XIX століття. Виконавська та композиторська творчість К.Ліпінського, А.Контського та Г.Венявського.	2	1	3
Основні завдання і напрями діяльності скрипкових класів музичних навчальних закладів Східної Галичини другої половини XIX століття.	2	1	3
Розвиток музичної освіти та скрипкової педагогіки у Східній Галичині першої третини XX століття.	2	1	3
Діяльність Вищого музичного інституту імені Миколи Лисенка щодо підготовки скрипалів-професіоналів та аматорів.	2	1	3
Скрипкова музика у творчості композиторів Східної Галичини 20-30-х років XX століття	2	1	3
Концертне життя і скрипкове виконавство Східної Галичини першої третини XX століття.	2	1	3

IV семестр (Теорія та методика виконавства)			
Постановка правої руки скрипаля.	2	1	3
Звуковидобування як основа виконавського мистецтва.	2	1	3
Штрихова техніка як виражальний засіб скрипкового виконавства. Класифікація штрихів.	2	1	3
Штрихи як засіб фразування, зв'язок штрихів та динаміки.	2	1	3
Постановка лівої руки скрипаля.	2	1	3
Зміна позицій. Основні елементи руху лівої руки.	2	1	3
Типи переходів за Янкелевичем.	2	1	3
Аплікатура, загальні поняття. Принцип вибору аплікатури в залежності від стилю твору та манери виконання.	2	1	3
Інтонація, визначення поняття. Індивідуальна інтонація та гра в ансамблі. Залежність інтонації від регістру, темпу, вібрації та ін. Типові помилки в інтонуванні.	2	1	3
Вібрато як виконавська навичка і як засіб художньої виразності. Характеристики вібрата. Види. Розвиток навичок художнього застосування вібрата.	2	1	3
Ритм, метр. Темп, його роль у синтезі музичного цілого.	2	1	3
Динаміка і музична виразність. Динамічний план твору.	2	1	3
Фразування: художні засоби; штрихи та артикуляція. Агогіка як засіб фразування	2	1	3
Етапи роботи над музичним твором.	4	2	6

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	<p><u>I семестр</u> Змістовий модуль 1 – 25 балів Змістовий модуль 2 – 25 балів Іспит – 50 балів Підсумкова оцінка – 100 балів</p> <p><u>II семестр</u> Змістовий модуль 1 – 25 балів Змістовий модуль 2 – 25 балів Іспит – 50 балів Підсумкова оцінка – 100 балів</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	До складання іспиту допускаються студенти, які за результатами двох змістових модулів набрали не менше як 25 балів.

7. Політика курсу

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Історія, теорія та методика виконавства» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра спеціальності «Музичне мистецтво». Предметом вивчення навчальної дисципліни є питання історії скрипкового виконавства країн Європи як цілісного, взаємопов'язаного процесу, а також теоретичні основи виконавського мистецтва та

методика викладання гри на скрипці.

Міждисциплінарні зв'язки: Сучасний етап мистецької освіти характеризується пошуками нових підходів до навчально-виховних завдань, що вимагає підготовки нової генерації виконавських кадрів. Навчальна дисципліна «Історія, теорія та методика виконавства» займає вагоме місце в переліку нормативних дисциплін, таких як: історія світової та української музики, музична психологія, музична педагогіка, а також інших дисциплін, що передбачені навчальним планом при підготовці майбутнього фахівця, оволодіння якими допомагає студентам якнайкраще опанувати свій фах.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів: 1. Історія скрипкового виконавства країн Західної Європи. 2. Історія скрипкового виконавства слов'янських народів. 3. Теоретичні основи скрипкового виконавства. 4. Методичні засади викладання гри на скрипці

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 180 годин (90 – аудиторна робота, 90 – самостійна робота), 6 кредитів ЕКТС.

8. Рекомендована література

Історія виконавства

1. Бахталовська О. Інтерпретації виконавського романтичного стилю у скрипковій музиці XIX століття: навчально-методичний посібник. Ів.-Франківськ: Симфонія форте, 2011. 188 с.
2. Волощук Ю.І. Жанрово-стильова палітра скрипкової музики композиторів Східної Галичини 20-30-х років XX століття. *Музичне мистецтво і культура: науковий вісник Одеської національної музичної академії імені А. В. Нежданової*. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. Вип. 32. Книга 1. С. 44-57.
3. Волощук Ю.І. Концертне життя Галичини і виконавсько-пропагандистська діяльність провідних галицьких скрипалів (1848-1939). К.: Знання, 1999. 33 с.
4. Волощук Ю.І. Музичні навчальні заклади Галичини у підготовці скрипалів-професіоналів і аматорів (1848-1939). К.: Знання, 1999. 46 с.
5. Волощук Ю.І. Особливості фахової підготовки скрипалів у австрійських та польських навчальних закладах Східної Галичини другої половини XIX – першої третини XX століття // *Актуальні питання гуманітарних наук*. Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2021. Вип. 35. С. 60-67.
6. Волощук Ю.І. Скрипкова музика композиторів Галичини 1919-1939 років у контексті розвитку європейського модернізму// *Вісник Прикарпатського університету. Мистецтвознавство*. Вип. 3. Івано-Франківськ: Плай, 2001. С. 161-169.
7. Волощук Ю.І. Скрипкова музика у творчості композиторів Галичини: національні традиції і європейські модерністські тенденції. К.: Редакція «Бюлетеня ВАК України», 1999. 40 с.
8. Волощук Ю.І. Скрипкове виконавське мистецтво Східної Галичини другої половини XIX – першої третини XX століття: національні традиції та поліетнічні культурні взаємини: навчальний посібник. Ів.-Франківськ: Вид-во Прикарпатського нац. університету ім. В.Стефаніка, 2012. 130 с.
9. Волощук Ю.І. Спецкурс “Українське скрипкове мистецтво”: навчально-методичний посібник. Ів.-Франківськ: Гостинець, 2002. 83 с.
10. Волощук Ю.І. Фахова підготовка скрипалів у Вищому музичному інституті імені М.Лисенка: національні традиції та європейський мистецький досвід (1903-1939 рр.). *Вісник Прикарпатського університету. Мистецтвознавство*. Вип. 2. Івано-Франківськ: Плай, 2000. С. 37-45.
11. Заранський В.І. Український скрипковий концерт. Тенденції жанрово-стильової динаміки: Автореф. дис. ... канд. мист. К., 2001. 124 с.
12. Котляров Б.Я. О скрипичной культуре в Молдавии. Кишинев, 1955. 85 с.
13. Крих Т. Юрій Крих: Спогади. Статті. Рецензії. Листування. Коломия: Вік, 1996. 96 с.
14. Лапсюк В. Джерела української скрипкової культури. *Музика*. К., 1981. №6. С. 25-26.
15. Лапсюк В. Київський скрипаль М.Сікард // *Музика*. К., 1984. №4. С. 30-31.
16. Лисько З. Роман Придаткевич (до 100-річчя від дня народження). *Музика*. К., 1995. №6. С. 22.
17. Михальчишин Я. З музикою крізь життя. Львів: Каменярь, 1992. 232 с.

18. Черепанин М.В. Музична культура Галичини другої половини ХІХ – першої половини ХХ ст.: Монографія. К.: Вежа, 1997. 328 с.
Теорія та методика виконавства
19. Волощук Ю.І. Діяльність консерваторії Галицького музичного товариства у Львові з підготовки скрипалів-професіоналів та аматорів. <i>Посвіт</i> : наукове видання УЦКД та КНУКіМ. 2000. Вип. 1. С. 11-13.
20. Волощук Ю.І. Концертне життя Галичини і виконавсько-пропагандистська діяльність провідних галицьких скрипалів (1848-1939). К.: Знання, 1999. 33 с.
21. Волощук Ю.І. Музичні навчальні заклади Галичини у підготовці скрипалів-професіоналів і аматорів (1848-1939). К.: Знання, 1999. 46 с.
22. Волощук Ю.І. Фахова підготовка скрипалів у Вищому музичному інституті імені М.Лисенка: національні традиції та європейський мистецький досвід (1903-1939 рр.). <i>Вісник Прикарпатського університету. Мистецтвознавство</i> . Вип. 2. Івано-Франківськ: Плай, 2000. С. 37-45.
23. Гундер Л. Плуралізм інтерпретації як формування художньої концепції камерно-інструментального виконавства. <i>Вісник Прикарпатського університету. Мистецтвознавство</i> . Випуск III. Івано-Франківськ: Плай, 2001. С. 19-25.
24. Князев В. Спенічне хвилювання у концертній діяльності виконавця. <i>Вісник Прикарпатського університету. Мистецтвознавство</i> . Випуск III. Івано-Франківськ: Плай, 2001. С. 41-48.
25. Муратов С. Образно-художественные и технические ресурсы штриховой техники скрипача: Дисс.... канд. иск. К., 1993.
26. Стеценко В. Методика навчання гри на скрипці. Ч.1. К., 1974. 165 с.
27. Стеценко В. Методика навчання гри на скрипці. Ч.2. К., 1982. 134 с.
28. Юсов С.О. Видатні викладачі скрипкових класів Київської консерваторії. <i>Українське музикознавство</i> . К., 1989. Вип.25. С.5-19.
29. Студентський путівник Прикарпатського національного університету імені В.Стефаника.

Викладач _____ /Волощук Ю.І./

Відвідування занять .....
Неформальна освіта:

7. Рекомендована література

- 1.
- 2.
- 3.
- .....

Викладач (прізвище, посада)